

- **ОСОБЛИВОСТІ ПОСТАНОВКИ ДОСЛІДІВ НА ПТИЦІ ТА КОНЯХ**

- **План**

- **1. Проведення дослідів з годівлі с.-г. птиці**
- **2. Методи досліджень у конярстві**

- **1. Проведення дослідів з годівлі сільськогосподарської птиці**

-
- *Дослідження з годівлі птиці включають кілька етапів:*

- *• підготовчий, лабораторні аналізи;*
- *• дослід на птиці;*
- *• виробнича перевірка результатів*
-

- *Перший етап* - виконують в умовах лабораторії;
- *Другий етап* – у віварії, на експериментальній фермі,
- *Третій етап* – у виробничих умовах або на експериментальній фермі.

• *Схема досліду*

Групи	Кількість голів у групі	Особливості годівлі
1 – контрольна	50	Повнораціонний комбікорм (ПК) без досліджуваного компонента
2 – дослідна	50	ПК, в який введено $x\%$ (за масою) досліджуваного компонента
2 – дослідна	50	ПК, в якому 2% досліджуваного компонента
2 – дослідна	50	ПК, в якому 2% досліджуваного компонента

• *При проведенні дослідів із годівлі сільськогосподарської птиці необхідно дотримуватися таких вимог:*

• **Метод формування груп.** Залежно від поставленого завдання дослідження проводять методом *груп-аналогів* або методом *груп-періодів*. При цьому бажано наявність паралельних груп.

• **Підбір птиці в групи.** Для досліду птицю вибирають однаково: *за походженням, віком, статтю, живою масою продуктивністю, загальним розвитком.*

• Групи формують *за принципом аналогів за живою масою, або методом випадкової вибірки* (в разі, якщо птиця за живою масою суттєво не розрізняється).

- *При формуванні груп за принципом аналогів за живою масою* птицю індивідуально зважують і розподіляють у кожену групу однаково кількість особин з відповідною масою.
- Усі операції, пов'язані з розподілом птиці за групами, фіксують у журналі.
- *Різниця в середніх показниках за живою масою і продуктивністю птиці між групами не повинна перевищувати 3%. За неможливості досягти такої рівномірності різниця між групами повинна бути недостовірною ($P > 0,05$).*
- *Кількість птиці в групі (за групового утримання) повинна бути (не менше):*
 - - у дослідях на молодняку – 50 гол.,
 - - у дослідях на дорослій птиці – 30 гол.

• *За індивідуального обліку зоотехнічних біохімічних показників* поголів'я дорослої птиці може бути скорочено до 10 гол.

• *Для виробничої перевірки* мінімальне поголів'я птиці в контрольній та дослідних групах має бути таким (не менше):

- *- курчат, каченят, цесарят, фазанят і перепелят – 150,*
- *- індиченят – 100*
- *- гусенят – 80,*
- *- курей, качок, цесарок, фазанів і перепілок – 100,*
- *- індиків – 80*
- *- гусей – 50.*

- **Тривалість експериментів** повинна становити (не менше) тижнів:
- - *курчатах-бройлерах – 6,*
- - *на м'ясних каченятах – 7,*
- - *на м'ясних гусенятах – 8,*
- - *на м'ясних індиченятах – 16;*
- - *при вирощуванні ремонтного молодняку яєчних і м'ясних ліній – 16 і 18 відповідно,*
- - *на ремонтному молодняку індиків – 30, качок – 21, гусей – 26.*
-

- **Умови проведення досліду.**

- Птицю розміщують *індивідуально або групами* в кліткових батареях чи на підлозі за дотримання технологічних параметрів утримання, затверджених або рекомендованих для кожного конкретного виду птиці, на пряму продуктивності й віку.

- *Паралельні групи повинні бути розміщені* на протилежних сторонах.

- *За кліткового утримання* птицю однієї групи розміщують по всіх ярусах рівномірно.

- **Аналіз кормів.**

- *До початку досліду всі компоненти і комбікорми, які використовують в досліді, **піддають повному зоотехнічному аналізу** згідно з існуючими методиками і надалі слід контролювати їх при приготуванні кожної партії корму.*

- *Готують комбікорм на термін не більше 1 місяця. При складанні рецептів комбікормів використовують результати аналізу кормів, виконані в лабораторії.*

- *Споживання комбікорму враховують щодня протягом всього досліду, на підставі чого обраховують витрати корму, енергії, сирого протеїну й інших поживних речовин на одиницю продукції за кожен період.*

• *При вирощуванні птиці зміну раціонів у контрольних та дослідних групах проводять у строки згідно з :*

- *- молодняк яєчних ліній – 1–8, 9–17, і 18–21 (22);*
- *- молодняк м'ясної птиці – 1–8, 9–21, 22–24;*
- *- курчата-бройлери – 1–3, 4–5, 6 і старше;*
- *- каченята ремонтні – 1–3, 4–8 і 9–26;*
- *- каченята на м'ясо 1–3, 4 і старше;*
- *- гусенята – 1–3, 4–8, і 9–26;*
- *- гусенята м'ясні – 1–4, 5 і старше;*
- *- індиченят – 1–4, 5–13, 14–17 і 18–30.*

- **Показники що враховуються у процесі досліджень на птиці**

- **Зоотехнічні показники:**

- *клініко-фізіологічний стан птиці (поведінка, апетит, рухливість, стан оперення, пігментацію ніг, гребеня, яєць); усі дані щодня фіксують у спеціальному журналі;*

- *• збереженість птиці враховують щодня з встановленням причин падежу; - вибраковування птиці під час досліджень по годівлі не рекомендується; - збереженість птиці розраховують у відсотках від початкового поголів'я за окремими періодами вирощування, утримання та за весь період у цілому;*

- *• живу масу птиці визначають шляхом індивідуального зважування всього поголів'я: - молодняк у добовому віці і потім у кінці кожного вікового періоду при зміні рівня годівлі; - за необхідності птицю зважують щотижня, раз у два тижні, щомісяця і т.д; - розраховують абсолютний і відносний приріст молодняку;*

- *Дорослу птицю зважують не рідше двох разів – на початку і в кінці дослідження; за необхідності птицю зважують щотижня, раз у два тижні, щомісяця і т.д. Птицю слід зважувати до годівлі.*

- *У виробничих дослідах і перевірках на великому поголів'ї зважують не менше 50 гол. з одних і тих самих контрольних та дослідних секцій або міченого поголів'я;*

- витрати кормів розраховують на одиницю продукції (на 1 кг приросту живої маси чи 1 десяток яєць);

- споживання комбікорму враховують щодня протягом усього дослідження шляхом обліку заданого корму та його залишків, на підставі чого **обраховують витрати корму, енергії, сирого протеїну й інших поживних речовин на одиницю продукції за кожен період;**

- **несучість враховують щодня протягом усього періоду дослідження** груповим методом, а в разі індивідуального утримання птиці в клітковій батареї – індивідуально;

- **- розраховують несучість на середню і початкову несучку;**
- **- несучість у розрахунку на початкову несучку** визначають шляхом ділення кількості яєць, знесених за період дослідження в групі, на поголів'я курей у цій групі на початку дослідження;
- **несучість з розрахунку на середню несучку** визначають шляхом ділення кількості яєць, знесених за період дослідження, на середню кількість курей; для розрахунку середньої кількості курей підсумовують кількість несучок кожного дня дослідження (кормодні) і ділять на число днів дослідження.
- **Інтенсивність несучості (%) розраховують за формулою:**
- $$\frac{Я}{К} \times 100$$
- де *Я* – кількість яєць, знесених у групі за період, шт., *К* – кількість кормоднів за аналогічний період (кормодні розраховують, підсумовуючи кількість курей у групі кожного дня дослідження).
-

- *однорідність стада* – кількість молодняку з відхиленнями по живій масі (середня маса $M \pm 10\%$) поділити на кількість зваженого молодняку.

- **Приклад розрахунку однорідності поголів'я:**

- $M + 10\% = 1200 \text{ г} + 120 = 1320 \text{ г},$

- $M - 10\% = 1200 \text{ г} - 120 = 1080 \text{ г}.$

- За межами: $M + 10\% - 4$ гол., $M - 10\% - 6$ гол.
Всього за межами $M \pm 10\% - 10$ гол.

- Однорідність, %: $[(100 - 10) : 100] \times 100 = 90\%;$

- **якість яєць характеризується за:**
- - масою,
- - морфологічними показниками
- - хімічним складом;

- зважують щомісяця (весь денний збір від кожної групи упродовж 5-ти днів підряд).
- **Якісні показники шкаралупи і хімічний склад яєць визначають при необхідності**

- **Для цього відбирають не менше 10 яєць із групи:**
- - на початку облікового періоду,
- - на піку продуктивності
- - наприкінці досліду (або раз у місяць, раз у 2 тижні, залежно від мети досліджень);

- *вихід інкубаційних яєць та їхні інкубаційні якості (заплідненість, вивід курчат і виводимість яєць)*
- *визначають у дослідях на племінній птиці у % протягом 5 днів підряд в кінці кожного місяця або безпосередньо під час закладання яєць на інкубацію.*
- *Інкубаційні якості яєць визначають, закладаючи їх на інкубацію не менше 3-х разів за період утримання птиці в кількості не менше 80 шт. яєць від кожної групи при кожному закладанні; при проведенні виробничої перевірки не менше 250 яєць;*

- **заплідненість яєць (%)** визначають шляхом ділення кількості запліднених яєць на число яєць, закладених в інкубатор;
- **виводимість яєць (%)** визначають шляхом ділення кількості виведеного молодняку (всього і кондиційного) на кількість запліднених яєць;
- **виведення молодняку (%)** установлюють за допомогою діленням кількості виведеного молодняку (всього і кондиційного) на кількість яєць, закладених на інкубацію.
- Бажано враховувати також такі причини відходів інкубації: «кров'яне кільце», завмерлі ембріони, «задохлики».

- **Балансові дослідження** (фізіологічні) досліді
- *проводять для визначення коефіцієнтів перетравності поживних речовин.*
- Для балансових дослідів *відбирають не менше 3 особин дорослої птиці та не менше 3–6 гол. молодняку, однорідних за живою масою (середньої по групі). У групах має бути однакове поголів'я.*
- *Утримання птиці* може бути як групове, так і індивідуальне. Для утримання птиці використовують спеціальні балансові клітки із сітчастою підлогою (послід повинен легко провалюватися), під яким встановлюють висувний піддон для збору посліду.
- Напувалки і годівницю встановлюють із зовнішнього боку клітки.
- *Вік птиці в період проведення дослідів* визначають залежно від мети дослідження.

- Дослід поділяється на два періоди.
- ***Перший період*** – *підготовчий*, тривалістю 5–7 днів, протягом якого унеможлиблюється вплив попередньої годівлі, а також птиця адаптується до нових умов утримання.
- У цей період *птицю годують згідно з нормами згодовування*.
- В останній день підготовчого періоду дозу корму видають з таким розрахунком, щоб забезпечити його повне поїдання.
- По закінченні попереднього періоду птицю протягом 6–10 год не годують, після чого починається другий період досліду.

- ***Другий період*** – ***обліковий***, триває 5–7 днів. На початку та в кінці періоду птицю індивідуально зважують, визначають сумарний і середньодобовий прирости живої маси.
- Упродовж облікового періоду ***щодня ретельно враховують:***
 - - ***споживання корму,***
 - - ***кількість виділеного посліду***
 - - ***та знесених яєць.***
- Виявлений розсипаний з годівниці комбікорм збирають і повертають у годівницю. Залишки в годівницях збирають наприкінці досліду, висушують до повітряно-сухого стану, зважують і зберігають для аналізу.

- ***Послід в обліковий період*** збирають щодня в один і той самий час, не менше двох разів на добу.
- ***Весь зібраний послід*** після зважування розтирають у ступці до отримання однорідного гомогенату.
- ***Кожен раз для аналізу*** в банку з притертою кришкою набирають 50–100 г гомогенної маси посліду, це повинен бути постійно однаковий відсоток від виділеного посліду.
- Відразу після збору посліду відібрані зразки висушують у сушильній шафі при температурі 80°C до постійної маси, розмелюють і зберігають до кінця досліду в банці з притертою кришкою чи в поліетиленовому пакеті в холодильнику.

- **4. Методи досліджень у конярстві.**

-
- *Взяття промірів та розрахунок індексів будови тіла є одним із засобів оцінювання екстер'єру коней, надаючи кількісних характеристик.*
- *Результати промірів коней реєструють у племінних картках та племінних книгах, при цьому відмічають вік коня, в якому, взято проміри.*

- **Висота в холці** - основний промір, що характеризує зріст коня.
- *Коней з висотою холки понад 170 см відносять до дуже великих, 170–160 – до великих, 159–150 – до середніх, 149–140 см – дрібних, нижче 140 см – дуже дрібних.*
- **Довжина тулуба** - характеризує формат тулуба, за яким (відносно висоти в холці) коней відносять до типів: *верховий, запряжний*.
- *У верхових коней довжина тулуба дорівнює або на 2–3 см більша за висоту в холці (форма квадрата),*
- *у запряжних – більш ніж на 3 см перевищує висоту в холці (форма прямокутника).*

- **Обхват грудей** характеризує масивність коня і є *найбільшим проміром.*

- У ваговозних порід цей промір на 25–30 см перевищує висоту в холці, у швидкоалюрних – на 20–25 см.

- **Обхват п'ястка** характеризує розвиток кістяка.

- Становить у швидкоалюрних порід 18– 20 см, у ваговозних – 23–25 см.

- **На основі промірів здійснюють:**
- **- *побудова графічних профілів за промірами, що дає графічне уявлення про різні групи коней.***
- **- розраховують індекси тілобудови**

Методи розрахунку індексів будови тіла коней

№ з/п	Індекс будови тіла	Формула
1	Формату (розтягнутості)	$\frac{\text{Коса довжина тулуба} \times 100}{\text{Висота в холці}}$
2	Обхвату грудей (масивності)	$\frac{\text{Обхват грудей} \times 100}{\text{Висота в холці}}$
3	Широкотілості (компактності)	$\frac{\text{Обхват грудей} \times 100}{\text{Коса довжина тулуба}}$
4	Глибини грудей	$\frac{\text{Глибина грудей} \times 100}{\text{Висота в холці}}$
5	Довгоногості	$\frac{\text{Висота ноги у лікті} \times 100}{\text{Висота в холці}}$
6	Костистості	$\frac{\text{Обхват п'ястка} \times 100}{\text{Висота в холці}}$
7	Живої маси	$\frac{\text{Жива маса}}{\text{Обхват грудей}}$
8	Перебудованості	$\frac{\text{Висота у крижах} \times 100}{\text{Висота в холці}}$
9	Навантаження п'ястка	$\frac{\text{Жива маса}}{\text{Обхват п'ястка}}$

Характеристика оцінювання коней за індексами будови тіла

Індекс тілобудови	Характеристика
Індекс формату (розтягнутості)	>100 – подовженість тулуба <100 – укороченість тулуба (недорозвиненість)
Індекс обхвату грудей (масивності)	108–115 – верховий тип 115–118 – запряжний тип 125–130 – ваговозний тип
Індекс широкотілості (компактності)	Індекс вказує на ступінь розвинення тулуба. При значенні <105 – недорозвиненість грудної клітини
Індекс глибини грудей	Індекс вказує на ступінь розвинення грудної клітини і високорослість коня
Індекс довгоногості	Індекс характеризує відносну високоногість коня
Індекс костистості	11–13 – легкі, швидкоалюрні породи 14–16 – ваговозні породи
Індекс живої маси	Індекс виражається в одиницях і характеризує загальний розвиток коня
Індекс перебудованості	>100 – перебудованість (перерозвиток)
Індекс завантаженості п'ястка	Визначає кількість одиниць навантаження живої маси на п'ясток

- **Зважування і визначення живої маси коня.**
- *Молодняк коней зважують щомісяця для контролювання інтенсивності розвитку,*
- *Живу масу жеребців і кобил визначають у віці 5 років і старше зважуванням на вагах з порогом до 1000 кг з похибкою зважування 1 кг.*
- *Зважування проводять вранці до годівлі і напування (коней, що використовуються у роботі) або перед обідньою годівлею (коней, що не використовуються у роботі).*
- Також використовують методи математичного визначення живої маси коней.

- **Метод визначення віку коня за станом зубів є найбільш точним.**
- При визначенні віку за зміною форми стирання поверхні різців слід мати на увазі, що він *може бути неточним* через відхилення від описаної фізіологічної норми.
-
- **Перевірка, оцінювання і використання жеребців-плідників за якістю потомства, як метод відбору цінних генотипів для безперервного селекційного процесу є ключовою ланкою системи племінної роботи в кіннозаводстві.**

- **Оцінювання жеребців-плідників проводять наступними методами:**
 - **1. Порівняння між собою груп потомків, отриманих від різних плідників.**
 - Оцінюють усе потомство яке досягнуло 2–2,5 річного віку.
 - Кожний жеребець отримує 10 балову оцінку за потомство за наступними ознаками:
 - - *типовість, проміри, екстер'єр (відповідно бонітуванню),*
 - - *за кількістю потомків у %, яка отримала заводське призначення.*
 - *За невисокої якості потомства у разі, якщо його призначення було вимушеним (наприклад, для розширення відтворення), оцінка може бути зменшена на один бал.*
 - Середній бал оцінки вказує, до якого класу за бонітуванням переважно віднесено потомство жеребця.

- **2. Порівняння молодих дочок плідника, зарахованих у відтворювальний склад, з матерями (за наявності 20 пар і більше) за середніми балами за типовість, проміри, екстер'єр.**

- **Результати порівняння *відображають різницею за знаком плюс або мінус*, на основі яких роблять висновок про погіршувальний або поліпшувальний вплив плідника (в розрізі кожної окремої ознаки).**

- **3. *На основі безпосереднього огляду потомства плідників, що оцінюються, проводять зоотехнічний опис цінних особливостей екстер'єру та найбільш характерних недоліків; відмічають ступінь стійкості передачі жеребцем своїх екстер'єрних особливостей потомству.***

- **Візуальна оцінка типу тілобудови та екстер'єру коней** визначає відповідність загального вигляду певному типу будови тіла, конституцію та гармонійність будови тулуба, міцність кістяка, розвиток окремих статей, наявність недоліків та вад.

- Під час візуального оцінювання екстер'єру *перевіряють якість рухів коня* кроком і риссю, при цьому реєструють кульгання, клишоногість, розкид, слабкість путових суглобів, шпатові посмикування.

- **Визначення типу будови тіла та екстер'єру коней проводять за шкалами:**
- **10-баловою з описом статей** (бонітувальна шкала) Загальну оцінку визначають як середнє значення трьох груп статей, з урахуванням пороків екстер'єру;
- **10-баловою без опису статей.** Максимальна кількість балів, що одержує тварина за:
 - - загальний вигляд, розвиток і кондицію – 3 бали,
 - - формат тулуба – 4,
 - - будова і постановка кінцівок та копит – 3 бали.
- За сумою одержаних балів коням виставляють оцінку: 10–9 балів – відмінно, 8–7 – добре, 6–5 – задовільно, 4 й нижче – незадовільно;
- **5-баловою (комплексною)** – одна оцінка за типовість, правильність екстер'єру, розвиток статей:
 - - 5,0–4,6 бала – відмінно,
 - - 4,5–4,0 – добре,
 - - 3,9–3,6 – задовільно,
 - - 3,5 і нижче – незадовільно.

- ***Молочну продуктивність кобил оцінюють за кількістю надоеного молока та висмоктаного лошам.***
- ***Добову продуктивність визначають шляхом контрольних доїнь з урахуванням молока, висмоктаного лошам уночі.***
- ***Молочність кобил визначають за добу шляхом контрольних доїнь, які проводять двічі на місяць за дві суміжні доби 15–16 і 29–30 числа кожного місяця.***
- ***Молочність кобил, яких не доять, можна визначити приблизно за приростом живої маси лошат. Лошата у перші місяці життя висмоктують за добу 10–20 л молока, їхній добовий приріст живої маси становить 1000–2000 г. Таким чином на 1000 г приросту витрачається 10 л молока.***

- **Оцінювання роботоздатності коней чистокровної верхової породи (застосовується до усіх порід, що випробовуються у скачках) проводять за роботоздатністю потомства в гладких скачках.**
- *Методика основана на порівнянні одноліток* відносно середнього рівня роботоздатності в породі.
- *Усі нащадки жеребця-плідника, якого оцінюють,* підлягають аналізу з урахуванням статі та віку.
- *Виявляють нащадків жеребця, які встановили рекорди* на різних дистанціях, а також переможці традиційних та міжнародних призів.

- **Оцінюють плідників скакових порід за якістю потомства за показниками:**

- *• кількість молодняку, випробуваного у 2–3-річному віці і старшого віку;*
- *• кількість виступів;*
- *• виграш та зайняті призові місця у групових, іменних, традиційних та міжнародних скачках;*
- *• кількість переможців традиційних скачок I, II, III груп за міжнародною класифікацією;*
- *• сума виграшу (в балах або грошових одиницях);*
- *• середня сума виграшу на одного коня;*
- *• індекс перемог; • частка переможців традиційних призів;*
- *• генеральний гандикап;*
- *• Dosage Index;*
- *• індекс успіху;*
- *• середня дистанція перемог.*

• Для визначення скороспілості потомства жеребців-плідників, обчислюють суму виграшу та індекс успіху потомства, випробуваного у віці двох років.

•

• Для більш розширеної оцінки чистокровних плідників за якістю потомства використовують наступні показники:

• • кількість (абсолютна та у % до числа потомків) переможців в скачках;

• • % переможців «Стейкс» – призів, що не підлягають гандикапуванню;

• • дистанційність потомства.

• *Дистанційність потомства оцінюваного жеребця-плідника* визначають за середньою дистанцією перемог усього потомства у віці трьох років і старше.

• *За цим показником жеребців-плідників визначають як батьків, від яких походять:*

- *стаєри (дистанція перемог понад 2100 м);*
- *середньодистанціонери (дистанція перемог від 1801 до 2100 м);*
- *мілери (дистанція перемог від 1500 до 1800 м);*
- *спринтери (дистанція перемог менше 1500 м).*

- **Метод оцінки роботоздатністю коней української верхової та інших спортивних порід**
-
- **Спортивну роботоздатність молодих коней (2–3-річного віку) оцінюють за руховими і стрибковими якостями.**
- ***Рухові та стрибкові якості оцінюють*** не менш ніж після 4-місячного періоду спортивної підготовки.
- ***Коні повинні бути*** заїжджені під сідлом і підготовлені долати перешкоду без вершника (в шпрингартені) висотою 120–140 см.

● **Рухові якості**

- оцінюють на основних алюрах у шпрингартені або в манежі на огороженому майданчику.

- **Оцінка рухових якостей складається з:** довжини кроку та довжини рисі, швидкості руху цими алюрами та стилю рухів (ритмічності, пластичності, парадності рисі).

- **Рухові якості оцінюють** при проходженні конем у поводі рівного 25-метрового відрізка дистанції кроком та рисою. Підраховують кількість кроків на кроці та рисі.

- **Під час оцінювання руху враховують:**

- - величину захвату простору,

- - розслабленість спини та попереку і їхню гнучкість,

- - збалансованість, еластичність руху,

- - легкість та ритмічність алюру, висоту

- - ходу, положення шиї і здатність утримувати її в природному положенні під час руху,

- - розтягнутість, парадність, імпульс та гармонійність руху

- ***Кожний показник оцінюють у 10 балів.*** Фіксують час проходження дистанції цими алюрами.
- ***Оцінку знижують на 1 бал:***
 - *- за перевищення контрольної норми часу (для рисі 5 с, для кроку 15с),*
 - *- за явні вади руху, за два збої на рисі та кроці.*
- ***Підсумкову оцінку рухових якостей*** визначають складанням балів, одержаних за кожний показник і поділом загальної суми на 3.

- **Оцінка стрибкових якостей** складається з силових якостей, техніки стрибка і темпераменту коня.
- **Силові якості коня оцінюють** за висотою подолання перешкоди без вершника.
- **Максимальна висота перешкоди:**
 - - для дворічних коней – 120 см,
 - - для трирічних – 140 см, що оцінюється у 15 балів.
- **Оцінку знижують** на 1 бал за кожне зачеплення, на 2 – за порушення контрольної перешкоди, на 3 бали – за відмову від стрибка.
- **Техніку стрибка оцінюють** за ступенем відхилення голови, шиї, передпліччя, п'ястка від «ідеальної моделі», віднімаючи від максимальної оцінки техніки стрибка (10 балів) від 1 до 3 балів за кожну з характеристик

- **Темперамент** коней оцінюють під час випробувань за 5-бальною системою.
- *Результат зменшують, якщо* коні рухаються до перешкод не розраховано, занадто жваво або кволо, неохоче підкоряються тренеру, проявляють злий норов.
- *Підсумкову оцінку стрибкових якостей визначають* діленням суми балів за оцінку силових якостей, техніки стрибка і темпераменту на 3.
- *Оцінку спортивної роботоздатності визначають* діленням суми балів одержаних за рухові та стрибкові якості на 2.
- *Плідників, які входять у першу десятку, відносять до кращих. Плідники, які посідають останні місця в оцінці, – гірші.*

- **Спортивну роботоздатність коней старшого віку (4 роки і старше) оцінюють також за результатами виступів у змаганнях з класичних видів кінного спорту: конкуру, виїздки і триборства за 20-баловою шкалою.**

- ***Роботоздатність коней рисистих порід оцінюють за показниками:***

- *- • середня рекордна жвавість на різних дистанціях у віці двох, трьох, чотирьох років і старших;*

- *• сума виграшу на одного випробовуваного потомка;*

- *• відсоток перемог у традиційних призах;*

- *• кількість коней класу жвавості 2 хв 5 с і жвавіше у потомстві оцінюваного жеребця-плідника;*

- *• кількість коней класу жвавості 2 хв 10 с і жвавіше у потомстві оцінюваного жеребця-плідника;*

- *• індекс роботоздатності.*

• *Роботоздатність коней вагозних порід оцінюють за показниками:*

- *тяглове зусилля;*
- *швидкість руху;*
- *кількість виконаної роботи;*
- *потужність.*

- **ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!!!**